

Program

Erasmus po polsku

Małgorzata Matecka

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 111 w Łodzi

Piotr Malesa

Zespół Szkolno – Przedszkolny nr 4 w Łodzi

Podstawa prawna

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (DzU z 2017 r., poz. 356). w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia

Europejska Karta Języków Regionalnych i Mniejszościowych z dnia 5 listopada 1992 roku (Dz. U. 2009, Nr 137, poz. 1121). (2000). W G. Janusz & P. Bajda, Prawa mniejszości narodowych: standardy europejskie. Warszawa: Wspólnota Polska.

Dyrektywa Unijna 2006/292/WE z dnia 18 grudnia 2006 roku dotycząca kompetencji kluczowych.

I. Ogólna charakterystyka programu

„Erasmus po polsku” jest interdyscyplinarnym programem, który zakłada korelację treści nauczania na poziomie podstawowym i rozszerzonym z kilku przedmiotów: geografia, język polski, wiedza o społeczeństwie, etyka, historia. Jego realizacja wpisuje się również w działania z zakresu edukacji obywatelskiej, doskonalenia zawodowego oraz kształtowania kompetencji kluczowych. Program powstał z przekonania, że uczniowie polskich szkół zbyt słabo znają zróżnicowanie społeczno-kulturowe naszego kraju. Dlatego głównym działaniem w ramach programu będzie wymiana dzieci i młodzieży z różnych regionów Polski. Jego podstawowym założeniem jest umożliwienie młodym ludziom poznawania różnorodności kulturowej naszego kraju, wymiana doświadczeń oraz kształtowanie postaw tolerancji i otwartości. Dużą wartością dodaną programu jest również fakt, że przyczynia się on nie tylko do edukacji uczniów, ale również sprzyja rozwojowi zawodowemu nauczycieli, którzy współpracując, będą mieli okazję do wymiany doświadczeń w zakresie metod nauczania, materiałów dydaktycznych, poszerzania kompetencji przedmiotowych.

Program może być realizowany na wszystkich poziomach edukacyjnych, ponieważ zaproponowane w nim działania można zróżnicować pod względem zawartości merytorycznej oraz stopnia trudności. Dzięki tej elastyczności, program umożliwia dostosowanie działań do możliwości i potrzeb uczniów, którzy zostaną nim objęci oraz pozwala na jego modyfikacje wynikające z aktualnych potrzeb środowiska.

Program przeznaczony jest zarówno dla uczniów uzdolnionych (dla których przewidziano realizację trudniejszych zadań), jak i dla uczniów przeciętnych lub mających problemy w nauce (tak, by wyrównywać ich szanse edukacyjne oraz motywować do nauki).

Podstawowym celem realizacji programu jest inspirowanie uczniów do podejmowania wysiłku poznawczego w zakresie wieloaspektowej znajomości ojczystego kraju, działań artystycznych, doskonalenia kompetencji językowych i kulturowych, kształtowanie i doskonalenie uczniowskich umiejętności poruszania się w świecie szeroko rozumianej kultury, uwrażliwianie na otaczający świat zjawisk społecznych, literackich, językowych, muzycznych itp. Realizacja programu skłania uczniów także do analizy porównawczej regionów, które charakteryzują się swoistymi cechami odróżniającymi je od innych regionów Polski takich jak: tradycja, kultura, religia, obyczaje, folklor. Ważną sprawą jest także wzmacnianie i budowanie patriotyzmu lokalnego, dzięki któremu to właśnie uczniowie powinni wskazywać na dziedzictwo materialne i niematerialne regionu, sprzyjające powstawaniu miejsc na „mapie mojej małej ojczyzny” godnej pokazania rówieśnikom uczestniczącym w programie. Dlatego przewiduje się, iż nauczyciele ograniczą elementy metod podawczych do niezbędnego minimum, koncentrując się przede wszystkim na mobilizacji uczestników do podejmowania działań twórczych, samodzielnej pracy oraz rozwoju intelektualnego i emocjonalnego uczniów.

Nauczyciele i uczniowie będą pracować w oparciu o literaturę fachową, popularnonaukową i piękną oraz różnorodne teksty kultury. Przykładowa lista materiałów edukacyjnych oraz literatury musi ulegać ciągłej modyfikacji i uzupełnieniu,

tak aby uwzględniała nowości wydawnicze oraz aktualny kierunek realizacji programu. Zmiany mogą również być związane z aktualną ofertą kulturalną, dodatkowo wzbogacającą wiedzę uczniów o elementy nowe i istotne dla ich edukacji.

II. Ogólne cele kształcenia i wychowania:

1. upowszechnianie wiedzy o regionach Polski oraz ich zróżnicowaniu kulturowym,
2. kształtowanie postaw tolerancji, szacunku i otwartości na inność,
3. rozwijanie potrzeb poznawczych i umiejętności miękkich,
4. pogłębianie wiedzy na temat historii, języka, geografii i kultury ojczystego kraju,
5. promowanie idei „małych ojczyzn”.

III. Szczegółowe cele kształcenia i wychowania

Uczniowie:

1. poznają kulturę, historię i geografę swojego kraju,
2. poznają kulturę różnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz grup etnograficznych zamieszkujących Polskę dawniej i dziś,
3. poznają miasto i region, z którego pochodzą,
4. nabywają i doskonalą sprawność językową, umiejętność logicznego myślenia, wyrażania własnych sądów, argumentacji i dyskusji.
5. nabywają umiejętności pracy w grupie, wyszukiwania, selekcji i wykorzystania informacji z różnych dziedzin nauki,
6. kształtują i doskonalą umiejętność charakteryzowania i rozróżniania zjawisk kulturowych i społecznych właściwych dla danego regionu,
7. rozwijają swoje zainteresowania, nabywają potrzebę obcowania z kulturą, kształtują postawę otwartości wobec nowych informacji i zjawisk,
8. kształtują i doskonalą umiejętność wystąpienia publicznego,
9. uczestniczą w procesie osiągnięcia dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i etycznej,
10. rozwijają dociekliwość poznawczą,
11. kształtują w sobie zdolność rozwijania wartości uniwersalnych,
12. kształtują i doskonalą w sobie postawy dialogu, szacunku i tolerancji,
13. określają swoje miejsce w społeczeństwie, relacje społeczne i własną tożsamość.

IV. Treści kształcenia – współpraca między szkołami w regionie

Ponieważ program zakłada, że uczniowie, którzy będą odwiedzać różne rejony, w pewnym momencie staną się gospodarzami, goszczącymi kolegów i koleżanki

ze szkół w całej Polsce, należy uczniów odpowiednio przygotować do tej roli. Opisane niżej działania służą poznaniu Łodzi i regionu oraz ukształtowaniu właściwych postaw prospołecznych (szacunek, tolerancja, wrażliwość).

Treści kształcenia obejmują:

1. szacunek wobec odmienności kulturowej,
2. różnicowanie kulturowe Łodzi,
3. historia Łodzi i regionu,
4. idea „małej ojczyzny”,
5. budowanie tożsamości społecznej i kulturowej,
6. rozwijanie kompetencji czytelniczych i językowych,
7. budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Zadania do realizacji:

1. warsztaty o charakterze antydyskryminacyjnym i kulturoznawczym,
2. konkursy promujące wiedzę o regionie (np. konkurs pisanja bajek, których akcja toczy się w Łodzi i związana jest z historią miasta),
3. wycieczki edukacyjne po Łodzi i regionie,
4. prezentacje uczniów dotyczące kultury, historii, języka społeczeństwa Łodzi i regionu,
5. spotkania z interesującymi ludźmi (artyści, przedstawiciele mniejszości narodowych, etnicznych oraz grup etnograficznych, społecznicy itp.),
6. wyjścia do muzeów, udział w wydarzeniach kulturalnych itp.

V. Treści kształcenia - wymiana dzieci i młodzieży z różnych regionów Polski

1. różnicowanie kulturowe różnych regionów Polski,
2. historia, kultura, tradycja, język i obyczaje mniejszości narodowych i etnicznych oraz grup etnograficznych zamieszkujących Polskę,
3. wzajemne wpływy kulturowe między rdzennymi Polakami a przedstawicielami mniejszości narodowych,
4. wartość różnicowania kulturowego dla rozwoju społeczeństwa.

Zadania do realizacji:

1. wyjazdy edukacyjne uczniów łódzkich szkół w różne regiony Polski, tak by mieli oni możliwość poznania np. kultury białoruskiej, litewskiej, ukraińskiej, czeskiej, żydowskiej, kaszubskiej itd.,
2. zorganizowanie pobytu w Łodzi dla grup uczniów z partnerskich szkół innych regionów Polski – wycieczki i gry edukacyjne, konkursy, warsztaty itp.
3. warsztaty antydyskryminacyjne, kulturoznawcze, kulinarne, rękodzielnicze, muzyczne, językowe itp. promujące kulturę poszczególnych regionów,
4. spotkania integracyjne.

VI. Literatura

1. Łukasz Orbitowski: „*Prezes i Kreska, jak koty tłumaczą sobie świat*”
2. Omar Sangare: „*Bajki dla czarnej owcy*”
3. *Wybierz różnorodność. Promowanie postaw antydyskryminacyjnych w organizacji, szkole i miejscu pracy.* Pod red. A. Kamińskiej
4. „*Czytanki o edukacji. Dyskryminacja*”. Pod red. D. Obidniak
5. „*Edukacja polonistyczna wobec innego*” Pod red. A. Janus-Sitarz
6. Arkadiusz Grzegorzczak: „*Ilustrowana Encyklopedia Historii Łodzi*”
7. Marek Koter, Stanisław Liszewski, Andrzej Suliborski, Teresa Wieczorek: „*Łódź i województwo – podręcznik wiedzy o regionie dla gimnazjum*”
8. Marek Koter, Stanisław Liszewski, Andrzej Suliborski: „*Łódź i region Polski Środkowej – podręcznik wiedzy o regionie dla uczniów*”
9. Ryszard Bonisławski, Joanna Podolska: „*Spacerownik Łódzki*”
10. Marzena Bomanowska, Ryszard Bonisławski, Joanna Podolska: „*Spacerownik Łódzki 2*”
11. Barbara Steblik – Właźlak, Lilianna Rzepka: „*Geografia turystyczna część I – podręcznik przeznaczony do zawodu technik obsługi turystycznej na poziomie technikum i szkoły policealnej*”
12. „*Geografia turystyki Polski – przewodnik do ćwiczeń krajoznawczych*”
Pod. red. A. Stasiak
13. „*Łódź i okolice – konspekty i scenariusze lekcji edukacji regionalnej*” Pod. red. J. Fiszbak

VII. Procedury osiągnięcia celów

Wskazane w programie cele kształcenia, nauczyciele mogą osiągnąć za pomocą metod tradycyjnych – podających oraz nowoczesnych – poszukujących. Podstawowy podział metod według W. Okonia przedstawia się następująco:

- asocjacyjne – podawanie i przyswajanie wiadomości,
- problemowe – badanie,
- emocjonalne – organizowanie i wyrażanie przeżyć,
- operacyjne – działanie.

Program zakłada aktywny udział uczniów, jest zorientowany przede wszystkim na pobudzenie ich aktywności, twórczości i kreatywności. Dlatego nauczyciele będą korzystać z następujących metod aktywizujących:

- burza mózgów,
- dyskusja i debata,
- pytania i odpowiedzi,
- dociekania metodą Lippmana,
- symulacja,
- praca z tekstem,
- analiza materiałów źródłowych,
- praca z atlasem, planami miast oraz mapami o różnej tematyce.

W procesie kształcenia przewiduje się również realizację innych zadań, które będą inspirowane np. z bieżącymi potrzebami uczestników lub istotnymi wydarzeniami o charakterze społecznym i kulturowym.

VIII. Opis osiągnięć uczniów na poziomie wiedzy i umiejętności oraz propozycje metod ich oceny

Poziom wiedzy

Uczestnik programu posiada wiedzę z zakresu następujących zagadnień:

- region a regionalizm,
- środowisko przyrodnicze utożsamiane z „małą ojczyzną”,
- wartości kultury materialnej i niematerialnej identyfikowane z własnym regionem,
- atrakcyjność turystyczna regionu,
- historia i kultura różnych regionów Polski,
- korespondencja sztuk,
- literatura poruszająca problematykę braku tolerancji dla różnorodności.

Poziom umiejętności

Uczestnik programu posiada następujące umiejętności:

- selektywnie i krytycznie korzysta z dostępnych źródeł informacji,
- określa zasięg przestrzenny swojej „małej ojczyzny”,
- przedstawia walory przyrodnicze i kulturowe własnego regionu,
- podaje przykłady zagospodarowania turystycznego,
- potrafi przedstawić propozycje działań celem zachowania dziedzictwa kulturowego regionu,
- rozumie idee zrównoważonego rozwoju w turystyce,
- potrafi pracować w grupie,
- sprawnie realizuje przydzielone zadania (np. z zakresu turystyki bądź sztuki),
- krytycznie analizuje teksty kultury,
- rozpoznaje istotne konwencje kulturowe,
- swobodnie przedstawia swoje hipotezy, argumentację i wnioski w formie mówionej i pisanej,
- aktywnie uczestniczy w debatach i dyskusjach,
- doskonali własny warsztat literacki,
- nabywa umiejętności ekspresji artystycznej (słowo, ruch),
- rozwija swoje kompetencje społeczne, kulturowe, intelektualne i emocjonalne,
- pogłębia postawę tolerancji, szacunku i otwartości na odmienność kulturową.

Podczas realizacji projektu uczestnicy podlegają ocenie o charakterze opisowym. System oceniania przedstawia się następująco:

- ocena poprzez wyniki konkursów, w których uczniowie biorą udział,
- ocena realizacji zadań,
- ocena umiejętności wystąpień publicznych (referat, projekt, prezentacja, debata, spektakl itp.).

Ocena opisowa może przełożyć się na oceny cząstkowe z przedmiotów oraz punktację za zachowanie. Decyzję indywidualnie podejmują nauczyciele przedmiotu, opiekunowie projektu lub wychowawcy.

IX. Ewaluacja programu

Skuteczność i funkcjonalność niniejszego programu ocenia się głównie poprzez ocenę efektywności i skuteczności kształcenia uczestników projektu. Tak więc elementami ewaluacji programu są:

- ocena rozwoju uczniów i ich umiejętności,
- osiągnięcia uczniów w konkursach,
- poziom publicznie prezentowanych projektów,
- poziom zaangażowania uczestników w realizację programu,
- frekwencja uczniów na spotkaniach warsztatowych.

Skuteczność i funkcjonalność niniejszego programu ocenia się również poprzez obserwację i analizę stosunku uczniów wobec treści kształcenia oraz wobec realizacji niniejszego programu przez nauczycieli prowadzących. Tak więc elementami ewaluacji programu są:

- ankiety dotyczące metod kształcenia oraz atmosfery pracy, przeprowadzane wśród uczniów po zakończeniu projektu,
- analiza materiału zebranego w w/w ankietach,
- systematyczne rozmowy z uczniami oraz ich opiekunami na temat przyjętych metod pracy i oczekiwań.

Nauczyciel analizuje zebrane materiały, swoją pracę, reakcje uczestników i na tej podstawie dokonuje oceny funkcjonalności i skuteczności niniejszego programu, ocenia jego mocne i słabe strony, wprowadza zmiany, które mogą przyczynić się do podniesienia jakości kształcenia.